

УДК 354.2

І. Б. Якайтис,
здобувач, Івано-Франківський університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ

НАПРЯМИ АДАПТАЦІЇ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ОСВІТИ ТА НАУКИ В УКРАЇНІ

I. Yakaytis,
Applicant, Ivano-Frankivsk University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk

DIRECTIONS OF ADAPTATION OF FOREIGN EXPERIENCE ON IMPROVEMENT OF MECHANISMS OF PUBLIC ADMINISTRATION BY DEVELOPMENT OF HEARINGS IN UKRAINE

У статті проаналізовано зарубіжний досвід удосконалення механізмів державного управління розвитком освіти та науки в Україні. Окреслено проблеми функціонування механізмів державного управління розвитком освіти та науки в Україні. Визначені пріоритетні напрями адаптації позитивного зарубіжного досвіду державного управління розвитком освіти та науки в Україні. Обґрунтовано, що першим кроком для України у напрямі адаптації зарубіжного досвіду функціонування механізмів державного управління інноваційним розвитком освіти та науки має бути розробка тактичного плану, середньострокової та довгострокової стратегії інноваційного розвитку освіти та науки.

The article analyzes the foreign experience of improving the mechanisms of public administration in the development of education and science in Ukraine. The problems of functioning of the mechanisms of state administration in the development of education and science in Ukraine are outlined. The priority directions of adaptation of the positive foreign experience of the state administration to the development of education and science in Ukraine are determined. It is substantiated that the first step for Ukraine in adapting the foreign experience of functioning of the mechanisms of state management of innovative development of education and science should be the development of tactical plan, medium and long-term strategy of innovative development of education and science.

Ключові слова: державне управління, інноваційний розвиток, освітня політика, освіта та наука, механізми, стратегія.

Key words: public administration, innovative development, educational policy, education and science, mechanisms, strategy.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Сучасна стратегія розвитку освіти та науки в Україні повинна враховувати новітні глобалізаційні тенденції в науково-освітньому середовищі та базуватися на реальних показниках конкурентних переваг закладів освіти України перед іншими країнами. У зв'язку з цим, безсумнівно, необхідно звернути увагу на рівень функціонування освітнього середовища зарубіжних країн, зокрема на державне управління розвитком системи освіти і науки та напрямки адаптації позитивного досвіду в Україні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Основні положення процесів інноваційного розвитку освіти стосовно різних складових механізмів системи державного управління закладені в розробках таких вітчизняних та зарубіжних фахівців, як: В. Авер'янова, Г. Атаманчук, В. Бакуменка, О. Васильєвої, М. Вебер, Д. Зеркін, Т. Іванової, В. Лугового, А. Стадник, Є. Суліми, Ю. Тихомиров, В. Цветкового, О. Якименка та ін. Питання реалізації державної освітньої політики щодо розвитку освіти досліджували Г. Балихін, І. Гришова, В. Дорофійенко, Т. Козарь, І. Мазур, О. Наумов, О. Ніко-

Таблиця 1. Позиції країн у Глобальному інноваційному індексі за 2017 р.

Позиція в рейтингу	Країна	Загальний бал	Зміни в рейтингу до 2016 р.
1	Південна Корея	89,00	0
2	Швеція	83,98	↑ 1
3	Німеччина	83,92	↓ 1
4	Швейцарія	83,64	↑ 1
5	Фінляндія	83,26	↑ 2
6	Сінгапур	83,22	0
7	Японія	82,64	3 ↓
8	Данія	81,93	↑ 1
9	США	81,44	1 ↓
10	Ізраїль	81,23	↑ 1
22	Польща	67,47	↑ 1
26	Росія	65,24	14 ↓
27	Угорщина	63,15	↑ 3
33	Естонія	59,80	↑ 1
36	Словаччина	57,17	↑ 3
39	Латвія	54,40	↑ 1
40	Мальта	54,06	↑ 3
42	Україна	50,78	1 ↓

Джерело: [2].

люк, Т. Шестаковська, М. Щербата та ін. Аспекти формування системи управління якістю освіти розглядали Ю. Вишняков, В. Кальней, В. Лобас, Д. Матрос, С. Шишов та ін.

НЕ ВИРІШЕНІ РАНІШЕ ЧАСТИНИ ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Водночас проблеми адаптації зарубіжного досвіду механізмів державного управління інноваційним розвитком освіти та науки не знайшли достатнього опрацювання в науковій літературі. Складний процес реалізації важливих соціально-економічних функцій системи освіти потребує удосконалення її державної політики щодо інноваційного розвитку, відповідних управлінських механізмів функціонування.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою статті є аналіз тенденцій функціонування механізмів державного управління інноваційним розвитком освіти та науки в зарубіжних країнах та можливі напрями адаптації позитивного їх досвіду в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Сучасне суспільство стоїть на порозі нової ери — ери нанотехнологій. Розвинені країни світу, що представляють п'ятий технологічний уклад, компонентами якого є комп'ютери, інтернет, телекомунікації, електроніка, вже сьогодні активно ведуть пошуки проривних інновацій, які сприятимуть прискореному руху до нового — шостого технологічного укладу, зорієнтованого на біотехнології, нанотехнології, проектування живого, вкладення в людину, нове природовикористання, робототехніку, нову медицину, високі гуманітарні технології, проектування майбутнього й управління ним, технології збору й знищення соціальних суб'єктів [1].

Серед провідних країн світу ключова роль у впровадженні інновацій за рейтингом Глобального індексу інновацій ("Global innovation index") у 2017 році Південна Корея посіла перше місце, друге — Швеція, третє — Німеччина (табл. 1) [2].

У рейтингу 2017 року країн з найбільш інноваційною економікою Україна посіла 42-ге місце, опустившись на одну позицію порівняно з попереднім роком. Згідно з рейтингом, обсяг коштів у відсотковому відношенні до ВВП, який Україна витрачає на дослідження і розробки має коефіцієнт 44; продуктивність 50; присутність в економіці високотехнологічних компаній 34; кількість зареєстрованих патентів і число дослідників — 27. Локомотивом української інноваційної конкурентоспроможності є людський капітал. Його ефективна реалізація і є основною конкурентною перевагою. Однак в порівнянні з 2016 роком цей показник зменшився за рахунок скорочення державних витрат на освіту та науку. Цьогоріч, на першому місці незмінно — Південна Корея, Швеція піднялася на другу позицію, третє місце посіла Німеччина (2016 року була на другому місці), четверте — Швейцарія, Фінляндія закрила першу п'ятірку 2017 року.

Південна Корея очолює рейтинг завдяки найбільшим витратам на наукові дослідження і розробки, патентній активності, виробництву з доданою вартістю і рівню вищої освіти. Таким чином, можна пояснити мізерний прогрес продуктивності — 32 позиція у світі. До першого десятка також потрапили Сінгапур (6 місце), Японія (7), Данія (8). США впали на одну позицію відразу на 9 сходинку, у той час як Ізраїль піднявся на одну сходинку на 10 місце. Польща за рік піднялася з 23 на 22 сходинку, а Угорщина з 30 позиції піднялася на 27. Також Естонія — на 33 місці, Словаччина — 36, Латвія — 39, Мальта — 40, а Казахстан з 50 сходинки піднявся на 48. Індекс інновацій Bloomberg складався на основі оцінок семи показників: обсяг коштів у відсотковому відношенні до ВВП, який держава витрачає на дослідження і розробки; продуктивність; присутність в економіці високотехнологічних компаній; поширеність вищої освіти; додана вартість товарів; кількість зареєстрованих патентів і кількість дослідників [2].

У межах субіндексу "людський капітал та дослідження" оцінюється освіта, яка залишається рушійною силою ефективної реалізації людського потенціалу. Це

пояснюється доступністю вищої освіти, наявністю великої кількості вишів та зростаючою чисельністю випускників. Інша справа, що у рейтингу не оцінюються компетенції випускників та якість освітніх послуг.

Проаналізуємо досвід функціонування механізмів управління інноваційним розвитком освіти та науки у провідних країнах світу: США та Німеччини.

Головними пріоритетами національної політики Сполучених Штатів Америки є наука, освіта та інновації. Завдяки цьому Америка змогла забезпечити собі цілковите лідерство на міжнародній арені в науково-технічному й економічному розвитку. Ми поділяємо думку авторів відносно того, що США володіють конкурентними перевагами серед провідних країн світу в науці та освіті. Адже саме США мають такі переваги:

- 1) найбільш розвинена освітня система у світі, яка гнучко реагує на потреби суспільства й виробництва;
- 2) добре розвинена наукова інфраструктура, незаперечне лідерство в світі щодо ключових напрямів фундаментальної та прикладної науки;
- 3) фінансова система, яка дає доступ до венчурного капіталу для забезпечення процесу технологічних нововведень в економіку;
- 4) державна політика в сфері науки, техніки і освіти, яка забезпечує вироблення пріоритетів розвитку та орієнтація на державне фінансування сфери освіти та науки;
- 5) ефективна практика і довготривалі традиції співробітництва держави і приватного сектора в сфері освіти та науки [3].

У результаті дослідження механізмів управління освітою та наукою США виявлені такі тенденції: використання для керівництва освітніми закладами спеціалістів з управління освітою, а не фахівців з наукових сфер, розвиток системи підготовки адміністраторів освітньої галузі та наукової роботи з проблем управління освітою; в управлінні освітніми закладами все ширше використовуються стратегії бізнесу [4]. Тому для України є цінним "передусім засвоєння концепцій, які функціонують в американській освіті — концепції активного закладу освіти, чартерних шкіл, концепції громадянської освіти" [3].

У США освітою опікуються на федеральному рівні, на рівні штату та місцевому. Федеральний уряд відіграє обмежену, але важливу роль в освітній політиці на всіх рівнях. Основним відомством федерального уряду в галузі освіти є Департамент освіти США, місія якого полягає у забезпеченні рівного доступу до освіти і сприянні поширенню передового педагогічного досвіду в країні. До завдання Департаменту освіти також входить впровадження законів, прийнятих Конгресом США для підтримки освіти на федеральному рівні. У США глибоко вивчаються проблеми освіти, що дозволяє вибудовувати чіткі стратегії її розвитку й створювати дієві закони.

Американська модель інноваційного розвитку освіти та науки ґрунтується на реалізації результатів фундаментальних досліджень. Ключова роль у цьому процесі належить університетам — вони є свого роду інтелектуальними центрами, в яких фундаментальні і прикладні дослідження тісно пов'язані з підготовкою фахівців. Обсяги державної підтримки науково-

дослідної діяльності університетів у США значно вища, ніж в інших країнах.

Державні університети фінансуються урядами штатів, при цьому близько 30% коштів виділяється з їх бюджетів, а 70% надходить від промислових компаній та у формі плати за освіту, яку вносять студенти. Приватні державою не фінансуються, вони здійснюють свою діяльність на кошти компаній, пожертвування і за рахунок стягнення плати за навчання зі студентів.

Таким чином, можна зробити висновок, що управління освітою в США децентралізоване на всіх рівнях, а на місцевому рівні й на рівні штатів управління здійснюють суспільно-державні органи в особі рад з освіти, під керівництвом яких працюють їх виконавчі структури (відділи й управління народної освіти), керовані державними службовцями. Отже, головною ознакою освітньої системи в США є децентралізація управління нею. Відтак керівництво освітньою галуззю фактично та законодавчо здійснюється на рівні тих чи інших штатів.

Не менш вагомими є досягнення в науково-освітній політиці Німеччини. Ця держава за кількістю заявок на патенти посідає перше місце в Європі. Разом з Японією і США Німеччина в усьому світі знаходиться в числі трьох найбільш інноваційних країн [5].

Федеративна Республіка Німеччина — демократична держава з республіканською формою правління. Вона розділена на 16 федеральних земель (Bundeslander), які мають свою Конституцію та здійснюють управління освітою. В окремих землях система освіти має відмінності, але, разом з тим, існує багато й спільних ознак.

Високо цінується в усьому світі німецька професійна освіта (Berufsschule). Дуальна система (duales System) професійної освіти комбінує практику та теорію. У ній фахово-теоретична підготовка здійснюється в професійних школах, а практична підготовка проводиться через безпосереднє навчання на робочому місці або в спеціальній навчальній майстерні. Ця комбінація теорії та практики гарантує міжнародно визнану високу кваліфікацію німецьких робітників.

Система вищої освіти передбачає поєднання навчального процесу з науковими дослідженнями. "Єдність дослідження і навчання", — так звучить принцип, на якому будується німецька вища школа. Новітні наукові знання передаються майбутній науковій еліті безпосередньо на семінарах і лекціях. У Німеччині освітою опікуються: Федеральне міністерство освіти і досліджень (BMBWF), Федерально-земельна комісія з планування і розвитку досліджень (BLK), Постійна конференція міністрів освіти і культури (КМК).

Для вирішення проблем у вищій освіті створена Конференція ректорів навчальних закладів Німеччини (HRK). Головним консультативним органом є Рада по науці (Wissenschaftsrat), до складу якої входять представники федерації, земель, громадськості, учені. Рада подає пропозиції, рекомендації щодо реформ, здійснює аналіз дослідницької діяльності закладів освіти та науки.

Федеральне міністерство освіти і досліджень утворюють вісім відділень. Центральне відділення відповідає за персонал, організацію, інфраструктуру, бюджет.

Перший відділ займається стратегічним розвитком освітньої та дослідницької політики, підтримкою обдарованих дітей, а також інноваціями. Другий відділ відповідає за міжнародне співробітництво. Третій — зосереджує увагу на професійній освіті, підвищенні кваліфікації й освіті протягом життя. У четвертому відділі робота спрямована на університетське та поза університетське дослідження. У центрі уваги п'ятого відділу — ключові технології такі, як нанотехнології. Інноваціями в науках про життя і здоров'я займається шостий відділ. За культуру і соціальні науки відповідає сьомий відділ [6].

Федерально-земельна комісія з планування освіти і розвитку досліджень утворена на основі угоди між землями і федерацією. Сфера завдань охоплює планування в освіті та підтримку досліджень. Слугує для координації освітньої політики між землями. Є постійним форумом для обговорення питань освіти як федерацією, так і земель. Правління комісії змінюється щорічно. До складу комісії належать вісім представників федерального уряду і по одному від урядів земель. Комісія виступає з рекомендаціями до голови федерального уряду і голів земель для прийняття рішень.

Освітня політика федерації та земель спрямована на ефективне поєднання теорії й практики, розвиток досліджень, забезпечення наступності у розробленні й впровадженні інновацій для утримання рівня німецької освіти на міжнародному ринку освітніх послуг. Федерація виступає ініціатором зміни курсу в освітній політиці, залучаючи до цього громадську думку [7]. Таким чином, освіта є важливим аспектом інноваційної політики ФРН, а чітко сформульовані державою пріоритетні напрями розвитку німецької освіти дають шанси країні на майбутнє.

Отже, державне управління освітою та наукою представлено парламентом (ландтагом) і урядом (Радою міністрів). Ландтаг як представницький законодавчий орган ухвалює закони, що стосуються освіти. У складі парламенту кожної землі є Комітет у справах шкіл, молоді й спорту. В уряді, що представляє виконавчу владу, центральним органом, що відає питаннями освіти, є Міністерство культур (назва розрізняється в землях: може бути у справах освіти, молоді, культурі й спорту). У деяких землях при самому уряді на період його діяльності створюється виборна громадська організація — Рада з освіти. Рада консультує уряд землі з питань освіти й молодіжної політики й розробляє рекомендації для дальшого розвитку освітньої справи [4].

Варто зазначити, що більшість закладів освіти та науки Німеччини фінансуються державою. Деякі заклади існують за рахунок протестантської або католицької церкви. Передбачена можливість виділення фондів залежно від кількості студентів і викладачів, величини неурядових фондів та ефективності використання засобів, що виділяються на дослідницьку діяльність.

Отже, досвід США та Німеччини щодо створення гнучких умов навчання, заохочення кращих стандартів в освіту, забезпечення різноманітності якісних освітніх послуг для набуття нових знань протягом усього життя, сприяння інноваційній культурі й творчості в освіті та інноваційної активності, налагодженості тісного

співробітництва між усіма рівнями управління для забезпечення наступності у розробленні й впровадженні інновацій може слугувати прикладом для формування інноваційної науково-освітньої політики в Україні.

Варто зауважити, що для європейських систем освіти характерні тенденції до міжнародного співробітництва, інтернаціоналізації освіти та прагнення до створення єдиного європейського освітнього простору. Однак для американської та подібних до неї систем освіти визначальними є не культурні фактори, а економічні. Першочергове значення для них має процес становлення глобального ринку освітніх послуг, а сама освіта сприймається, передусім, як одна з експортних галузей економіки [8]. Такі відмінності зумовлені культурними та національними особливостями розвитку американської та європейської систем освіти.

Попри беззаперечну ефективність, вражаючі досягнення в науці, структурне розмаїття та будову на демократичних принципах системи освіти існують і проблеми в освітній сфері, які мають внутрішній інституційний характер та пов'язані, зокрема, з невисокою якістю навчання [9].

Проте, розглядаючи досвід інших країн у цій сфері, слід зазначити, що реформи в галузі управління освітою та наукою мають бути спрямовані на пошук оптимального поєднання централізації та децентралізації. Основною провідною тенденцією виступає зростання самостійності закладів освіти, співучасть у управлінні системою освіти академічної чи вузівської громадськості та держави. Виділимо наступні форми та механізми управління галуззю освіти держави: децентралізованого регулювання, активного втручання та змішаної стратегії.

Таким чином, як один із кроків у вирішенні цих актуальних проблем і завдань нами було здійснено аналіз набутого світового досвіду в галузі освіти та перспектив упровадження його кращих зразків у навчально-виховний процес національних навчальних закладів.

Отже, наприкінці ХХ ст. більшість держав здійснили реформування державного управління освітньою системою, зважаючи на тенденції глобалізації, інтернаціоналізації, демократизації управління, децентралізації, розширення автономії ВНЗ з одночасним підсиленням їх звітності перед суспільством. Однак, фактично в усіх країнах нормою є центральне управління навчальними закладами зі сторони держави в особі міністерства освіти. У деяких країнах регіональна влада розділяє відповідальність з центральним урядом.

Одночасно в більшості країн існують національні конференції ректорів, одним із завдань яких є надання уряду пропозицій стосовно проектів законодавства у сфері освіти та інших питань. Отже, для країн Європи характерною рисою є парадоксальна тенденція — поряд зі збільшенням автономії ВНЗ головні важелі управлінського впливу все ще залишаються у Міністерстві освіти та урядів.

Загалом, у європейських країнах на механізми державного управління освітою та наукою найбільше впливають глобальні фактори, які можна поділити на три категорії: крах провідної ролі держави-нації в соціально-економічному розвитку, коли освіта бачилася як форма

Таблиця 2. Напрями адаптації зарубіжного досвіду в механізмах державного управління інноваційним розвитком освіти та науки в Україні

Елемент науково-освітньої сфери	Характеристика і приклад країн, де набув найбільшого використання	Застосування в Україні	Примітка (умови застосування)
1. Співпраця закладів освіти та науки з бізнесом, міжнародними концернами	Підвищує кар'єрні шанси випускників, сприяє збільшенню фінансування освіти та науки з боку господарюючих суб'єктів. Фінансування наукових досліджень – базова сфера розміщення коштів корпорацій; (США, Великобританія, Канада, Австралія, Чехія)	застосовується незначною мірою	Держава повинна стимулювати потребу в результаті наукових досліджень бізнесом, наприклад, стимулювати економічними методами впровадження енерго- і ресурсозберігаючих технологій у виробництво
3. Кооперування коледжів і університетів з промисловими фірмами, банками, компаніями	Реалізація спільних проектів, виконання ВНЗ комерційних проектів в інтересах бізнесу; (США)	не застосовується	Створення венчурних фірм, технопарків, наукових парків; досвід може бути корисним для підвищення ефективності проходження практики студентами
5. Використання різноманітних інструментів фінансування ВНЗ – освітніх ваучерів, субсидій, грантів, стипендій	Переорієнтація від асигнувань ВНЗ строго за бюджетними статтями (зарплата, обладнання тощо) на розподіл разових цільових субсидій, покликаних укріпити фінансову автономію ВНЗ	механізми опосередкованого фінансування практично не відпрацьовані	Потребує вивчення зарубіжний досвід і можливостей його адаптації до вітчизняних умов для розширення доступу до навчання
7. Розвиток корпоративних форм навчання; навчання за типом «сендвіч»	Одночасне навчання і робота на виробництві; чергування навчання з роботою на профільному підприємстві. При цьому ВНЗ активно залучають студентів до науково-дослідних робіт з тематики прийомлюючих їх підприємств; (США, Канада, Австрія, Великобританія, Нідерланди, Австралія, Швейцарія)	не використується	Може застосовуватись у приватних ВНЗ; у деяких випадках може розглядатись як альтернатива заочній формі навчання, яка довела свою низьку ефективність
8. Дослідницькі університети	Найбільш значимі і престижні університети, які мають значний обсяг державної підтримки, незалежно від форми власності. Більшість з них володіють акціями приватних компаній, які створюються за їх участі для комерціалізації наукових досліджень, організації за конкретними замовленнями приватного бізнесу вузькоспеціалізованих прикладних досліджень; (США, Європа)	здійснюється як експеримент на базі провідних університетів	Прийнята Державна програма створення університетів дослідницького типу на засадах експерименту для підготовки висококваліфікованих фахівців та виконання конкурентоспроможних наукових розробок
9. Благодійництво, діяльність філантропів, поширена практика дарунків закладам освіти	Держава заохочує практику фінансування вищої освіти багатими людьми, стимулює законодавством (податкові пільги) і створенням атмосфери суспільної поваги; (США)	не набуло поширення	Умова – підняття престижу вищої освіти, авторитету і довіри до ВНЗ, ліквідація дисбалансу між ринком освітніх послуг і ринком праці; державі слід стимулювати благодійників непрямыми методами

національного багатства, яке сприяло становленню національної самосвідомості; переосмислення функції держави загального добробуту, включаючи новий обсяг діяльності державного сектору, який фінансується державою; вторгнення економічного раціоналізму в державний сектор у світовому масштабі. Саме під дією цих факторів відбувається трансформація державного управління освітою в країнах ЄС, і саме ці фактори більшою мірою впливають і на Україну.

У результаті дослідження механізмів державного управління інноваційним розвитком освіти та науки у провідних країнах світу було встановлено, що особливої актуальності набувають питання інтернаціоналізації освіти та науки. Інтернаціоналізація як на національному, так і на інституційному рівні стає ключовим елементом розвитку освіти та науки в більшості країн світу, особливо в Європі. Теоретики відзначають важливість комплексних стратегічних підходів до інтернаціоналізації.

Дослідження європейських систем освіти дозволяє визначити специфічні особливості, притаманні окремим національним системам. Наприклад, англійській системі

освіти властива ринкова спрямованість, німецькій — федералізм, а французькій — збереження традицій та культурної самоідентичності. Напрями адаптації зарубіжного досвіду в механізмах державного управління інноваційним розвитком освіти та науки представлено в таблиці 2.

Тому гальним для України є ідентифікація пріоритетів економічного розвитку: чи будемо ми розвиватися як сировинна країна, чи зробимо інноваційний прорив. У цьому контексті важливим завданням уряду України є розробка середньо- та довгострокових стратегій інноваційного розвитку. Така стратегія може базуватися на успішному досвіді провідних країн світу.

Першим кроком для України у напрямі адаптації зарубіжного досвіду функціонування механізмів державного управління інноваційним розвитком освіти та науки має бути розробка тактичного плану на 3 роки (до 2021), ключовими орієнтирами якого мають бути: — зростання витрат на дослідження і розробки до 1,5% ВВП; формуванні національної інноваційної системи; створення високотехнологічних зон; стимулювання розвитку університетів світового класу. Другий крок

передбачає розробку середньострокової стратегії до 2025 року: збільшення витрат на дослідження і розробки до 2,5% ВВП; інтеграція національної інноваційної системи у глобальну; формування та розвиток галузевих національних інноваційних систем у всіх секторах економіки та високотехнологічних кластерів. Третім кроком є довгострокова стратегія інноваційного розвитку до 2030 року, в основі якої зростання витрат на дослідження і розробки до 3,5% ВВП; стимулювання розвитку локальних науково-освітніх інноваційних центрів та кластерів світового рівня.

ВИСНОВКИ

Аналізуючи досвід зарубіжних країн щодо реалізації механізмів державного управління інноваційним розвитком освіти та науки, відмічено, що цінним досвідом з точки зору наявних можливостей застосування його кращих зразків в Україні є механізм співучасті у науково-освітній сфері органів державної влади з громадськістю та процеси демократизації управління, декларації автономії і самовизначення навчальних закладів, деполітизація та деідеологізація навчального процесу. Аргументовано доцільність удосконалення: процесу зміщення функцій державних органів управління у напрямі формування політики та стратегії інноваційного розвитку освіти та науки, координації ресурсів та зусиль, які необхідні для нормальної діяльності науково-освітньої сфери; зв'язків між навчальним процесом і науковими дослідженнями; напрямів диверсифікації інструментів фінансування освіти та науки; питань оптимального поєднання централізованої та децентралізованої форми управління.

Література:

1. Myshchak I.M., Konarivska O.B., Seysebaieva N.G. Adjustment of the Inclusive Education Legal Insurance in Ukraine to International Norms and Standards // *Наука і освіта*. — 2017. — № 10. — С. 133—138.
2. The Global Competitiveness Report 2017—2018 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analityka/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurento-spromozhnosti-2>
3. Gryshova I.Yu. Conceptualization of the Organizational Management Mechanism of the Development of the National Education System in the Context of Its Quality / I.Yu. Gryshova, E.V. Nikoliuk, T.L. Shestakovska // *Science and education*. — 2017. — № 10. — С. 118—125.
4. Баймуратов М.О. Сучасні тенденції правового забезпечення надання освітніх послуг в європейських країнах / М.О. Баймуратов // *Вісник Маріупольського державного університету. Серія: право*. — 2015. — Вип. 9—10. — С. 129—135.
5. Научные исследования и разработки [Электронный ресурс]: Веб-страница электронной книги "Германия. Факты" — Режим доступа: <http://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/ru/content-home/facts-and-figures/research-and-development.html>
6. Bundesministerium fur Bildung und Forschung (BMBF) [Електронний ресурс]: Deutscher Bildungsserver: BMBF, GWK, BLK, KMK und Wissenschaftsrat. — Режим

доступу: <http://www.bildungsserver.de/innovationsportal/zeigen.html?seite=4733>

7. Николаєнко С.М. Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком освіти України: моногр. / С.М. Николаєнко. — К., 2008. — 419 с.
8. Мищак І.М. Нормотворча діяльність ООН щодо забезпечення права людини на освіту та імплементація цих норм в Україні. *Правничий часопис Донецького університету*. — 2013. — № 2 (30). — С. 164—171.
9. Strielkowski W. Academic Publishing and "Predatory" Journals / W. Strielkowski, I.Yu. Gryshova // *Science and Innovation*. — 2018. — № 14 (1). — P. 5—12.
10. Мищак І. М. Правове забезпечення запровадження інклюзивної освіти в Україні // *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. — 2014. — № 5. — С. 37—43.

References:

1. Myshchak, I. M. Konarivska, O. B. and Seysebaieva, N. G. (2017), "Adjustment of the Inclusive Education Legal Insurance in Ukraine to International Norms and Standards", *Nauka i osvita*, vol. 10, pp. 133—138.
 2. Economic Discussion Club (2017), "The Global Competitiveness Report 2017—2018", available at: <http://edclub.com.ua/analityka/pozyciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurento-spromozhnosti-2> (Accessed 20 May 2018).
 3. Grushova, I.Yu. Nikoliuk, E.V. and Shestakovska, T.L. (2017), "Conceptualization of the Organizational Management Mechanism of the Development of the National Education System in the Context of Its Quality", *Science and education*, vol. 10, pp. 118—125.
 4. Bajmuratov, M.O. (2015), "Modern tendencies of legal provision of educational services in European countries", *Visnyk Mariupol's'koho derzhavnoho universytetu. Seriya: pravo*, vol. 9-10, pp. 129—135.
 5. Facts about Germany (2018), "Research and development", available at: <http://www.tatsachen-ueber-deutschland.de/ru/content-home/facts-and-figures/research-and-development.html> (Accessed 20 May 2018).
 6. Deutscher Bildungsserver (2018), "BMBF, GWK, BLK, KMK und Wissenschaftsrat", available at: <http://www.bildungsserver.de/innovationsportal/zeigen.html?seite=4733> (Accessed 20 May 2018).
 7. Nikolaienko, S.M. (2008), *Teoretyko-metodolohichni osnovy upravlinnia innovatsiinym rozvytkom osvity Ukrainy* [Theoretical and methodological approaches to the management of the innovative development of Ukraine], Kyiv, Ukraine
 8. Myschak, I.M. (2013), "Normative-making activities of the UN on the provision of human rights to education and the implementation of these norms in Ukraine", *Pravnychyj chasopys Donets'koho universytetu*, vol. 2 (30), pp. 164—171.
 9. Strielkowski, W. and Gryshova, I. Yu. (2018), "Academic Publishing and "Predatory" Journals", *Science and Innovation*, vol. 14 (1), pp. 5—12.
 10. Myschak, I. M. (2014), "Legal framework for the introduction of inclusive education in Ukraine", *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, vol.5, pp. 37—43.
- Стаття надійшла до редакції 25.05.2018 р.*